

OTSUS

15.01.2025 nr 5-5/2025-002

Koondumisele nr 43/2024 Trigon Helenius Agri OÜ / Estonia Farmid OÜ loa andmine

1. Koondumine

20.12.2024 esitasid Trigon Helenius Agri OÜ (registrikood 11446130) volitatud esindajad Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid OÜ Padula Property¹ (registrikood 11446130), OÜ Sillaotsa Invest (registrikood 16778397), OÜ Sulgtiib (registrikood 16775938), OÜ Paadu Vara (registrikood 16778374), OÜ MKJ Vara (registrikood 16776872) ja TAU VH OÜ (registrikood 16776978) 19.12.2024 osade müügilepingu (edaspidi leping). Lepingu kohaselt omandab Trigon Helenius Agri OÜ 100% Estonia Farmid OÜ osakapitalist.

Tehingu tulemusel omandab Trigon Helenius Agri OÜ valitseva mõju Estonia Farmid OÜ üle KonkS § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 punktis 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 23.12.2024 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teadaande väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on käesoleva koondumise osalisteks Trigon Helenius Agri OÜ ja Estonia Farmid OÜ.

Trigon Helenius Agri OÜ on Eestis registreeritud ettevõtja, millel käesoleval hetkel äritegevus puudub. Trigon Helenius Agri OÜ osanikud on Joakim Johan Helenius (isikukood [...]; 51% osalus) ja AS TRIGON CAPITAL (49% osalus), mis on omakorda Trigon kontserni emaettevõtja. Nimetatud äriühingute üle omab valitsevat mõju Joakim Johan Helenius.

¹ alates 20.12.2024 ärinimega Trigon Helenius Agri OÜ

Joakim Johan Heleniuse valitseva mõju alla kuulub ka teisi ettevõtjaid, kellel koondumise teate kohaselt kõnesoleva koondumisega kokkupuude puudub (nt kinnisvaraarendus, puitkiudplaatide tootmine ja müük, akende tootmine ja müük). AS-i TRIGON CAPITAL valitseva mõju alla kuuluvate ettevõtjate põhilisteks tegevusaladeks on erinevate investeerimisalaste ja majandustegevust puudutavate küsimuste osas nõustamisteenuste pakkumine ning äriühingute ühinemise või osaluse omandamisega seotud nõustamine ja teenuste pakkumine ning investeerimisfondide valitsemine. Samuti tegelevad AS-i TRIGON CAPITAL valitseva mõju alla kuuluvad ettevõtjad kinnisvarasse investeerimise ja kinnisvara arendamisega.

Kõnesoleva koondumise puhul on oluline AS-iga TRIGON CAPITAL valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjatest aktsiaselts Väätša Agro (Lõola farm) ja Osäühing Kaiu LT (Kaiu farm), mis tegelevad peamiselt toorpiima tootmise ja müügiga ning seda toetavate tegevustega (sh piimaveiste lihaks realiseerimisega), teravilja ja rapsi tootmise ja müügiga ning eelneva tarbeks põllumajandusliku maa rentimisega.

Estonia Farmid OÜ on valdusettevõtja ning omanimelise kontserni emaettevõtja, mille tütarettvõtjad tegelevad piimakarjakasvatusega ehk peamiselt toorpiima tootmise ja müügiga ning seda toetavate tegevustega (sh veiste lihaks realiseerimisega), teravilja ja rapsi tootmise ja müügiga ning eelneva tarbeks põllumajandusliku maa rentimisega. Estonia Farmid OÜ tütarettvõtjad on OÜ Estonia (registrikood 10038386), OÜ Kabala Agro (registrikood 10450081), OÜ Sõrandu Farm (registrikood 10110468).

Lisaks omab Estonia Farmid OÜ tütarettvõtja OÜ Estonia (koos Eesti Biogaas OÜ-ga) ühiselt valitsevat mõju OÜ Oisu Biogaas (registrikood 11515434) üle, mis tegeleb biometaanitootmisega.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste eelmise majandusaasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määrus nr 69 „Koondumise teate esitamise juhendi“ (edaspidi juhend) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise

turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Koondumise osaliste ja nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjate tegevustes esinevad horisontaalsed kattuvused alljärgnevate tegevuste osas:

- toorpiima tootmine ja müük,
- taimekasvatussaaduste tootmine ja müük,
- elusloomade (veiste) lihaks müük,
- põllumajandusmaa rentimine.

Koondumise osaliste äritegevuste vahel esinevad võimalikud vertikaalsed seosed. Estonia Farmid OÜ tütar-ettevõtja OÜ Oisu Biogaas tegeleb biometaaniga tootmisega ning võib olla tootmissisendite (läga ja biomass) ostjaks. Samas Trigon kontserni ettevõtjad ei tegele biometaaniga tootmissisendite müügiga, vaid kasutavad tekkinud läga oma põldudel väetisena. On leitud, et majanduslikult põhjendatult võib lugeda läga transportimist keskmiselt 18 km raadiusest², seega ei oleks Trigon kontserni ettevõtjatel (aktsiaselts Väätsa Agro kaugus 32 km, Osühing Kaiu LT kaugus 51 km) tekkinud läga transport ja müük OÜ Oisu Biogaasi biogaasijaama majanduslikult otstarbekas.

Järgnevalt toob Konkurentsiamet eraldi alapunktides välja koondumise osaliste positsioonid horisontaalselt kattuvatel tegevusaladel.

3.2.1 Toorpiima tootmine ja müük

Mõlemad koondumise osalised või nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjad tegelevad toorpiima tootmise ja müügiga. Kuigi koondumise osalistest Estonia Farmid OÜ müüs 2023. aastal kogu oma toorpiima toodangu Lätti ning äriühingul Eestis samal ajaperioodil vastavat müügitulu ei tekkinud, siis konservatiivsuse põhimõttel arvestab Konkurentsiamet Eestis toodetud toorpiima kogust (sõltumata selle müügi kohast).

Statistikaameti andmete kohaselt toodeti 2023. aastal Eestis ligikaudu 894 713 tonni piima.³ AS-iga TRIGON CAPITAL valitseva mõju kaudu seotud aktsiaselts Väätsa Agro ja Osühing Kaiu LT tootsid ja müüsid ligikaudu [...] tonni (turuosa ligikaudu ([5-10]%) ning Estonia Farmid OÜ tütar-ettevõtjad tootsid ja müüsid ligikaudu [...] tonni ([0-5]%) toorpiima, millest tulenevalt kujunes koondumise osaliste ühiseks turuosaks ligikaudu [5-10]%

Samuti võib koondumise osaliste osakaalu toorpiima tootmisel ja müügil arvestada nende piimakarja suuruse järgi. Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-i aastaraamatust nähtub, et 2023. aastal oli Eestis 351 lehmakarja⁴ ning 83 300 lehma.⁵ Trigon kontserni kuuluvatel ettevõtjatel (aktsiaselts Väätsa Agro ja Osühing Kaiu LT) oli 2023. aastal 3555

² Eesti Arengufond: Biometaaniga tootmine ja kasutamine transpordikütusena – väärtusahel ja rakendustepanekud (mai 2015); lk 10 ([link](#))

³ Statistikaamet, tabel PM10: Loomakasvatussaaduste toodang, 2023 ([link](#))

⁴ Nendest 181 karja (ehk 51,6%) on kuni 100 lehmaga karjad ja 170 on üle 100 lehmaga karjad (48,4%).
Seevastu tõusutrendis on karjad 100 ja enam lehmaga.

⁵ Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS aastaraamat, 2023; lk 8, 11 ([link](#))

lehma (4,27%) ja Estonia Farmid OÜ tütaretevõtjatel (OÜ Estonia, OÜ Kabala Agro, OÜ Sõrandu Farm) 2640 lehma (3,17%) ehk nende ühiseks osakaaluks kujunes ligikaudu 7,44%.

Kuivõrd koondumise osaliste ühine turuosa moodustas 2023. aastal toorpiima tootmisel ja müügil ligikaudu [5-10]% (sh piimakarja suurust arvestades 7,44%), ei ole juhendi mõistes tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

3.2.2 Taimekasvatussaaduste tootmine ja müük

Koondumise osaliste tegevustes tekib horisontaalne kattuvus ka taimekasvatussaaduste, täpsemalt teravilja ja rapsi, tootmisel ja müügil. Konkurentsiamet arvestab koondumise osaliste vastavaid osakaalusid nii koguselises kui rahalises väärtuses.

Statistikaameti andmete kohaselt toodeti 2023. aastal Eestis ligikaudu 1200 tuhat tonni teravilja ja ligikaudu 137 933 tonni rapsi.⁶ Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi andmetel oli 2023. aastal Eestis taimekasvatussaaduse kogutoodangu väärtus Eestis ligikaudu 491 miljonit eurot (sh teravili 45% ehk 220,95 miljonit eurot ning kaunvili ja õlikultuurid 12% ehk 58,92 miljonit eurot).⁷

Trigon kontserni kuuluvad ettevõtjad (aktsiaselts Väätsa Agro ja Osühing Kaiu LT) müüsid 2023. aastal Eestis taimekasvatussaadusi [...] euro väärtuses (sh teravili [...] eurot, raps [...] eurot) ning koguselisel [...] tonni (sh teravili [...] tonni, raps [...] tonni). Estonia Farmid OÜ müüs samal ajaperioodil taimekasvatussaadusi [...] euro väärtuses (sh teravili [...] eurot, raps [...] eurot) ning koguselisel [...] tuhat tonni (sh teravili [...] tonni, raps [...] tonni).

Seega kokku müüsid koondumise osalised taimekasvatussaadusi rahalises arvestuses [...] euro väärtuses ehk nende ühiseks turuosaks kujunes [0-5]% (sh teravili [...] eurot ehk [0-5] %, raps [...] eurot ehk [0-5]%) ja koguselises arvestuses ligikaudu [...] tonni ehk turuosana [0-5]% (sh teravili [...] tonni ehk [0-5]%, raps [...] tonni ehk [0-5]%).

Kuivõrd koondumise osaliste ühine turuosa jäi 2023. aastal taimekasvatussaaduste tootmisel ja müügil nii koguselises kui rahalises arvestuses alla 5%, ei ole juhendi mõistes tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

3.2.3 Elusloomade (veiste) lihaks müük

Piimakarjakasvatusega kaasneb kõrvaltegevusena elusloomade müük, samuti müüakse piimatootmisel kasuliku eluea ületanud ja praakloomasid lihaks. Valdavalt müüakse veiseid Eestist väljaspool asuvatele kokkuostjatele.

Statistikaameti andmete kohaselt tapeti Eestis tegevusloaga lihakäitlemisettevõtjates 2023. aastal 30 200 veist.⁸ Trigon kontserni kuuluvad ettevõtjad (aktsiaselts Väätsa Agro ja Osühing Kaiu LT) müüsid 2023. aastal lihaks [...] veist ning Estonia Farmid OÜ tütaretevõtjad realiseerisid [...] veist.

Seega kokku realiseerisid koondumise osalised [...] veist, millest tulenevalt kujuneb

⁶ Statistikaamet, tabel PM0281: Põllumajandusmaa ja -kultuurid, 2023 ([link](#))

⁷ Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Põllumajanduse, kalanduse, maaelu ja toiduainetööstuse ülevaade 2023; lk 3, 21 ([link](#))

⁸ Statistikaamet, tabel PM1901: Tegevusloaga lihakäitlemisettevõtetes loomad ning neist saadud liha, 2023 ([link](#))

koondumise osaliste ühiseks turuosaks ligikaudu [5-10]% ning juhendi mõistes ei ole tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

3.2.4 Põllumajandusmaa rentimine

Mõlemad koondumise osalised tegelevad ka põllumajandusmaa rentimisega. Üldiselt rendivad kõik põllumajandusettevõtjad umbes 50% oma kasutuses olevatest maadest, seega on suurimad Eesti põllumajandusettevõtjad tavapäraselt ka kõige suuremad rentnikud.

Statistikaameti andmetel oli 2023. aastal Eestis kokku kasutatavat põllumaad (kasvupinda) 987 785 hektarit.⁹ Trigon kontserni ettevõtjate renditud põllumajandusmaa kogupindala oli 2023. aastal [...] hektarit (millest [...] hektarit oli kasutusvalduses olev maa). Estonia Farmid OÜ tütarettevõtjate renditud põllumajandusmaad oli samal ajaperioodil [...] hektarit.

Koondumise osaliste ühine renditav põllumajandusmaade maht oli 2023. aastal [...] hektarit ehk ühiseks turuosaks kujunes [0-5]%, seega ei ole juhendi mõistes tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Eelnevat arvesse võttes puuduvad kõnesoleva koondumise puhul koondumise osaliste tegevustes horisontaalselt mõjutatud ning vertikaalselt seotud kaubaturud juhendi § 8 lõike 3 punktide 1 ja 2 tähenduses, seega ei ole kaubaturgude ega nende geograafiliste ulatuste täpne piiritlemine antud koondumise puhul vajalik.

3.3 Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste ja nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjate ühised turuosad jäid kõnesoleva koondumisega hõlmatud tegevusaladel oluliselt alla 15% ning tegemist ei ole horisontaalselt mõjutatud kaubaturgudega.

Koondumise teate kohaselt on koondumise osaliste konkurentideks toorpiima tootmisel ja müügil Agrone OÜ (7,11%), Vaklak Farming Group OÜ (3,12%), AS Silikaat (2,9%); taimekasvatussaaduste tootmisel ja müügil OÜ SADALA AGRO, Agrone OÜ, Vaklak Farming Group OÜ; elusloomade (veiste) lihaks müügil Agrone OÜ, AS Silikaat, Vaklak Farming Group OÜ ning põllumajandusmaa rentimisel AS Tartu Agro, OÜ SADALA AGRO, Osühing Voore Farm, OÜ Halinga.

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et kõnesoleva koondumise tulemusena ei muutu kaubaturgude struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Samuti ei

⁹ Statistikaamet, tabel PM0281: Põllumajandusmaa ja -kultuurid, 2023 ([link](#))

tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eelnevast ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1 otsustab Konkurentsiamet

anda loa Trigon Helenius Agri OÜ ja Estonia Farmid OÜ koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor